

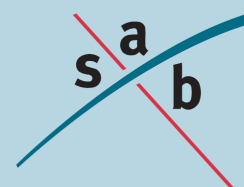
Quick scan flora en fauna

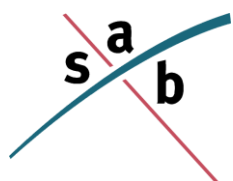
Puttershoek, Wijk van je Leven

Gemeente Binnenmaas

Datum: 30-11-2016

Projectnummer: 140399.01

SAB
Postbus 479
6800 AL Arnhem
tel: 026 - 357 69 11
fax: 026 - 357 66 11

Auteur: D. Meriën
Tweede lezer: E. Verkaik
Projectleider: H. Francken-Vogelzang
Project: Wijk van je Leven
Projectnummer: 140399.01

INHOUD

1	Inleiding	3
1.1	Aanleiding	3
1.2	Plangebied	3
2	Wettelijk kader	6
2.1	Gebiedsbescherming	6
2.2	Soortenbescherming	8
3	Quick scan flora en fauna	11
3.1	Onderzoeksmethode	11
3.2	Gebiedsbescherming	11
3.3	Soortenbescherming	13
4	Conclusie	17
4.1	Gebiedsbescherming	17
4.2	Soortbescherming	17
5	Advies	18
5.1	Zorgplicht	18
5.2	Broedende vogels	18
5.3	Aanbevelingen	18
5.4	Vervolgstappen	19

Bijlage 1: Geraadpleegde literatuur

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

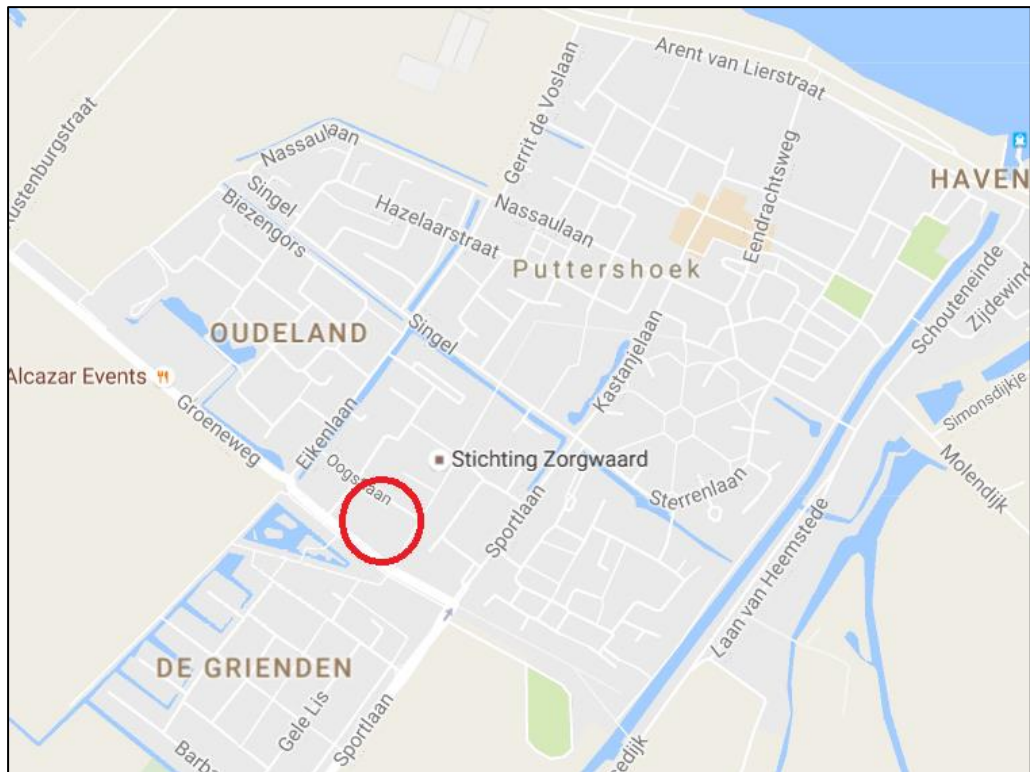
Tussen de Eikenlaan, Groeneweg, Maerten Bollesteeg en de Oogstlaan te Puttershoek is men voornemens 30 nieuwe woningen te bouwen in het kader van de nieuwe wijk 'Wijk van je Leven'. Het project is het derde deelgebied van een groter project dat in drie fases is opgebouwd. Onderstaande rapport is een actualisatie van de hiervoor eerder uitgevoerde quickscan.

Bij alle ruimtelijke ingrepen moet rekening gehouden worden met de aanwezige natuurwaarden in en om het plangebied. Voordat ruimtelijke ingrepen mogen plaatsvinden, dient eerst een onderzoek uitgevoerd te worden in het kader van de Wet natuurbescherming en eventuele andere betrokken natuurregeling. Uit dit onderzoek moet blijken of met de ingrepen negatieve effecten op beschermde gebieden en soorten zijn te verwachten en of daarvoor respectievelijk een vergunning of ontheffing noodzakelijk is.

1.2 Plangebied

1.2.1 Huidige situatie

Het plangebied ligt in de kern van Puttershoek, gemeente Binnenmaas, provincie Zuid-Holland. De gemeente Binnenmaas grenst in het noorden aan de gemeentes Albrandswaard, Barendrecht en Zwijndrecht, in het oosten aan de gemeente Dordrecht, in het zuiden aan gemeentes Strijen en Cromstrijen en in het westen aan de gemeente Oud-Beijerland. Puttershoek grenst in het noorden aan de Oude Maas. Een ander opvallend landschappelijk kenmerk is de Binnenbedijkte Maas ten zuiden van Puttershoek. De omgeving van Puttershoek bestaat voornamelijk uit agrarische gronden. Echter, ten noorden van de Oude Maas begint het stedelijk gebied van steden als Dordrecht, Zwijndrecht, Barendrecht en Rotterdam. Het plangebied grenst in het westen aan de weg Schaduwwijk, in het noorden aan de Oogstlaan, in het oosten aan de Maerten Bollesteeg en in het zuiden aan de Groeneweg. Onderstaande afbeeldingen geven deze ligging weer.

Topografische kaart met de globale ligging van het plangebied (rood omkaderd). Bron: Google Maps. Bewerking: SAB.

Luchtfoto met de globale ligging van het plangebied (rood omkaderd). Bron: Google Earth. Bewerking: SAB.

Op 23 januari 2015 is een veldbezoek uitgevoerd. Navolgende afbeeldingen geven een impressie van het plangebied ten tijde van het veldbezoek. In het gebied zijn in het westen enkele bomen aanwezig. Ten oosten direct grenzend aan het plangebied is een doorlopende bomenrij aanwezig. Aan de zuid- en oostkant van het plangebied is open water aanwezig. Deze wateren hebben verschillende breedtes, van één tot maximaal 10 meter breed.

Impressie van het plangebied ten tijden van het veldbezoek, gezien vanuit het zuiden van het plangebied. Het plangebied bestaat uit voornamelijk braakliggend terrein. Ook zijn een brede sloot en bomen aanwezig. Deze sloot en bomen blijven tot dusver behouden.

1.2.2 Toekomstige situatie

In de toekomstige situatie zal nieuwbouw, bestaande uit maximaal 30 woningen in het plangebied zijn gerealiseerd. De watergangen zullen in de hun huidige staat behouden blijven. Wel zullen bomen worden gekapt. De bomenrij aan de westkant van deelgebied 3 zal tot dusver behouden blijven. Het is onduidelijk of deze bomen in de toekomst ook behouden blijven.

2 Wettelijk kader

De bescherming van natuur is op te delen in gebiedsbescherming en soortenbescherming. Ten tijde van het schrijven van dit rapport wordt de wetgeving met betrekking tot beschermde natuur en soortenbescherming geregeld in de Flora- en faunawet, Natuurbeschermingswet 1998 en de Boswet. Deze wetten zullen op 1 januari 2017 plaatsmaken voor een nieuwe wet, de Wet natuurbescherming. Om er zeker van te zijn dat de resultaten van dit rapport ook na 1 januari 2017 rechtsgeldig zijn, zijn deze getoetst aan de Wet natuurbescherming.

2.1 Gebiedsbescherming

2.1.1 Inleiding

Op grond van artikel 2.1 van de Wet natuurbescherming kunnen natuurgebieden of andere gebieden die belangrijk zijn voor flora en fauna, door de Minister worden aangewezen ter uitvoering van de Vogelrichtlijn- en/of Habitatrichtlijn, de zogeheten Natura 2000-gebieden. Ook kan de Minister op grond van deze wet in enkele specifieke gevallen bijzondere nationale natuurgebieden aanwijzen. De Wet natuurbescherming draagt Gedeputeerde Staten daarnaast op, om in hun provincie te zorgen voor een landelijk ecologisch netwerk, genaamd natuurnetwerk Nederland. De bescherming van dit natuurnetwerk wordt geregeld bij provinciale verordening. Daarnaast kunnen provincies bij provinciale verordening andere gebieden met bijzondere natuurwaarden beschermen, zoals belangrijke weidevogelgebieden of ganzenfoerageergebied. Hieronder een toelichting bij de verschillende vormen van gebiedsbescherming.

2.1.2 Natura 2000-gebieden en bijzondere nationale natuurgebieden

Voor alle Natura 2000-gebieden en bijzondere nationale natuurgebieden geldt op basis van artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming een zorgplicht. Iedereen dient voldoende zorg in acht te nemen voor deze gebieden. Dit houdt onder meer in dat men negatieve gevolgen voor deze gebieden zoveel mogelijk beperkt door het nemen van alle maatregelen die redelijkerwijs kunnen worden verwacht. Aanvullend op deze zorgplicht gelden voor deze gebieden extra regels die zijn opgenomen in hoofdstuk 2 van de wet.

Natura 2000-gebieden

Bij de aanwijzing van een Natura 2000-gebied worden voor het gebied instandhoudingsdoelstellingen voor te beschermen soorten en/of habitats vastgesteld. Conform artikel 2.7 van de Wet natuurbescherming is het verboden om zonder vergunning projecten of andere handelingen te realiseren of te verrichten die, gelet op deze instandhoudingsdoelstelling van een Natura 2000-gebied, de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten kunnen verslechteren, of een significant verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen. Verder geldt dat een plan, dat afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten, significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied, door een bestuursorgaan pas vastgesteld kan worden indien een passende beoordeling is gemaakt.

Voor een plan of een project dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van een Natura 2000-gebied, en dat afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied, dient een passende beoordeling gemaakt te worden, van de gevolgen voor het Natura 2000-gebied, rekening houdend met de instandhoudingsdoelstellingen. Blijkt uit de passende beoordeling dat er geen aantasting plaatsvindt van de natuurlijke kenmerken van een Natura 2000-gebied, dan kan het betreffende plan worden vastgesteld, of kan voor de projecten door Gedeputeerde Staten een vergunning worden verleend. In bepaalde gevallen kan, ondanks dat uit de passende beoordeling blijkt dat aantasting van de natuurlijke kenmerken mogelijk is, een plan toch worden vastgesteld of kan een vergunning toch worden verleend. Er dient dan te worden voldaan aan de zogeheten ADC criteria. De ADC criteria houden in: i) dat er geen alternatieve oplossingen zijn, ii) dat er sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang en iii) dat de nodige compenserende maatregelen worden getroffen.

Bijzondere nationale natuurgebieden

In uitzonderlijke gevallen kan de Minister, op grond van artikel 2.11, bijzondere nationale natuurgebieden aanwijzen. De Minister kan dit doen voor een gebied dat is of wordt aangemeld als Habitatrichtlijngebied, maar nog niet definitief is aangewezen. Ook kan het voor een gebied dat nog geen onderdeel is van het Natura 2000-netwerk, maar waar compenserende maatregelen worden getroffen voor de realisatie van een project met significante gevolgen. Tot slot kan een gebied worden aangewezen in het geval dat dat noodzakelijk is in het kader van de Vogel- of Habitatrichtlijn, om een gunstige staat van instandhouding te realiseren. Ter bescherming van de bijzondere nationale natuurgebieden kan de Minister verschillende maatregelen nemen, waaronder toegangsbeperkingen tot het gebied, het gebruik maken van zijn of haar aanschrijvingsbevoegdheid en het treffen van behoud- en herstelmaatregelen in het gebied.

2.1.3 *Natuurnetwerk Nederland en weidevogelleefgebied*

Ter bescherming van vogelsoorten, van soorten van de Habitatrichtlijn en van rode lijstsoorten dienen provincies, op basis van artikel 1.12 van de Wet natuurbescherming, zorg te dragen voor de totstandkoming en instandhouding van een samenhangend ecologisch netwerk, genaamd Natuurnetwerk Nederland (voorheen Ecologische Hoofdstructuur, EHS). De bescherming van dit netwerk gebeurt bij provinciale verordening. Daarnaast kunnen provincies bij provinciale verordening andere gebieden met bijzondere natuurwaarden beschermen, zoals weidevogelgebieden of ganzenfoeraargebied.

Voor Natuurnetwerk Nederland geldt, op basis van het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening, dat ontwikkelingen niet mogen leiden tot een significante vermindering van de oppervlakte, kwaliteit of samenhang van de aanwezige natuur. Daarnaast mogen de instandhouding en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden van deze gebieden niet significant worden beperkt.

De provincie spreekt niet van Natuurnetwerk Nederland maar van de Ecologische hoofdstructuur. (EHS). De provincie Zuid-Holland maakt in haar Verordening Ruimte (2014) bij de EHS onderscheid tussen EHS op land en EHS op water. EHS op land is aangewezen als bestaande en nieuwe natuur; ecologische verbinding; of waterna-

tuurgebied. Onder EHS op water worden grote wateren en de Noordzee verstaan. Volgens de Beleidsregel Compensatie Natuur, Recreatie en Landschap Zuid-Holland (2013) is sprake van het Nee, tenzij-regime bij ingrepen in de EHS en belangrijke weidevogelgebieden. Dit regime houdt in dat geen ingrepen zijn toegestaan die de wezenlijke kenmerken en waarden van het gebied significant aantasten, tenzij er sprake is van een groot openbaar belang, er geen reële alternatieven zijn, de negatieve effecten zoveel mogelijk worden beperkt en de overblijvende effecten worden gecompenseerd.

In dezelfde beleidsregel wordt ook ingegaan op recreatie buiten de stad en strategische reservering natuur. Indien binnen deze gebieden ruimtelijke ingrepen uitgevoerd gaan worden, dient compensatie plaats te vinden. Van beschermde ganzenfoerageergebieden is in Zuid-Holland geen sprake.

2.2 Soortenbescherming

De bescherming van dier- en plantensoorten is geregeld in de Wet natuurbescherming.

2.2.1 *Zorgplicht en verboden*

Op basis van artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming geldt voor al de in het wild levende soorten altijd de zorgplicht. Iedereen dient voldoende zorg in acht te nemen voor deze soorten en hun directe leefomgeving. Dit houdt onder meer in dat men negatieve gevolgen voor aanwezige soorten zoveel mogelijk beperkt door het nemen van alle maatregelen die redelijkerwijs kunnen worden verwacht. Naast de zorgplicht is voor een aantal soorten door middel van verboden een aanvullend beschermingsregime opgenomen. Er is een apart beschermingsregime voor vogelrichtlijnsoorten (artikelen 3.1-3.4), voor habitatrichtlijnsoorten (artikelen 3.5-3.9) en voor andere soorten (artikelen 3.10 en 3.11).

Vogelrichtlijnsoorten

Voor ruimtelijke ingrepen zijn de volgende verboden relevant: het is verboden om van nature in Nederland in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen, het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van deze soorten te beschadigen of te vernielen of nesten van vogels weg te nemen. Ook is het verboden deze soorten opzettelijk te storen wanneer dit van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de soort.

De verboden in de wet zorgen voor een goede bescherming van nesten van alle in het wild levende vogelsoorten tijdens het broedseizoen. Globaal loopt het broedseizoen van half maart tot half augustus, maar ook de nesten van broedende vogels buiten deze periode zijn beschermd. Daarnaast zijn van een aantal vogelsoorten de nesten jaarrond beschermd, dus ook als ze niet als broedlocatie worden gebruikt. Het betreft dan over het algemeen soorten die hun nest het gehele jaar als verblijfplaats gebruiken of soorten die niet in staat zijn om een eigen nest te bouwen.

Habitatrichtlijnsoorten

Voor ruimtelijke ingrepen zijn de volgende verboden relevant: het is verboden om soorten van de Habitatrichtlijn en van de verdragen van Bonn en Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden, te vangen of te verstoren, om eieren opzettelijk te vernielen, om voortplantings- of rustplaatsen te beschadigen en om planten van de Habitatrichtlijn en van het verdrag van Bern opzettelijk te onwortelen of te vernielen.

Andere soorten

Naast de vogelrichtlijnsoorten en de habitatrichtlijnsoorten worden in de wet een aantal diersoorten en plantensoorten beschermd. Voor deze soorten zijn bij ruimtelijke ingrepen de volgende verboden relevant: het is verboden deze soorten opzettelijk te doden of te vangen, om de vaste voortplantings- of rustplaatsen te beschadigen en om de plantensoorten opzettelijk te onwortelen of te vernielen.

2.2.2 Opzetvereiste

Bij veel van de hierboven genoemde verboden is er sprake van een opzetvereiste. Zo is het verboden om vogelnesten *opzettelijk* te beschadigen. In de wet wordt bij deze opzet uitgegaan van 'voorwaardelijke opzet'. Bij voorwaardelijke opzet is men zich bij het handelen bewust van de mogelijke negatieve consequenties, terwijl men de handeling toch uitvoert. Een voorbeeld van voorwaardelijke opzet is iemand die in het voorjaar een boom omzaagt en daarbij 'per ongeluk' een vogelnest beschadigt. De persoon had niet de opzet dit nest te beschadigen. Maar in de broedtijd van vogels is er wel een aanzienlijke kans dat er in een boom een vogel nestelt. Er kan daarom toch sprake zijn van opzettelijke beschadiging van het nest; voorwaardelijke opzet.

2.2.3 Vrijstelling, gedragscodes en ontheffing

Provinciale staten kunnen in een verordening een vrijstelling verlenen van de bovenstaande verboden. De provincie Zuid-Holland is voornemens voor een aantal algemeen voorkomende zoogdiersoorten en amfibieën een vrijstelling te verlenen, voor handelingen die men verricht in het kader van ruimtelijke inrichting en ontwikkeling en voor handelingen in het kader van bestendig beheer en onderhoud. Het betreft de soorten aardmuis, bosmuis, bunzing, dwergmuis, dwergspitsmuis, egel, gewone bosspitsmuis, haas, hermelijn, huisspitsmuis, konijn, ree, rosse woelmuis, veldmuis, vos, wezel, woelrat, bruine kikker, gewone pad, kleine watersalamander, meerkikker, middelste groene kikker.

In december 2016 zal de provincie definitief beslissen welke soorten worden vrijgesteld. Bij het uitvoeren van deze quick scan zijn wij er van uitgegaan dat de soorten waarvoor de provincie momenteel voornemens is een vrijstelling te verlenen, inderdaad worden vrijgesteld.

Daarnaast zijn de in paragraaf 2.2.1 beschreven verboden niet van toepassing op handelingen die men uitvoert in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling of bestendig beheer en onderhoud, wanneer men die handelingen uitvoert conform een goedgekeurde gedragscode. Gedragscodes kunnen daarbij zowel gebruikt worden voor de omgang met de vogelrichtlijnsoorten, de habitatrichtlijnsoorten als de andere beschermde soorten. Wel geldt voor de vogelrichtlijnsoorten en de habitatrichtlijnsoor-

ten de aanvullende eis dat de handelingen die men uitvoert een wettelijk belang dienen uit de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn. Het gaat dan onder meer om handelingen in het belang van de volksgezondheid, openbare veiligheid of ter bescherming van flora en fauna

Tot slot kunnen Gedeputeerde Staten, wanneer er geen andere bevredigende oplossing bestaat, onder bepaalde voorwaarde een ontheffing verlenen van de verboden. Ook hierbij geldt voor vogelrichtlijnsoorten en habitatrichtlijnsoorten dat aan de handelingen die men verricht een wettelijk belang van de Vogelrichtlijn respectievelijk de Habitatrichtlijn ten grondslag dient te liggen.

3 Quick scan flora en fauna

3.1 Onderzoeksmethode

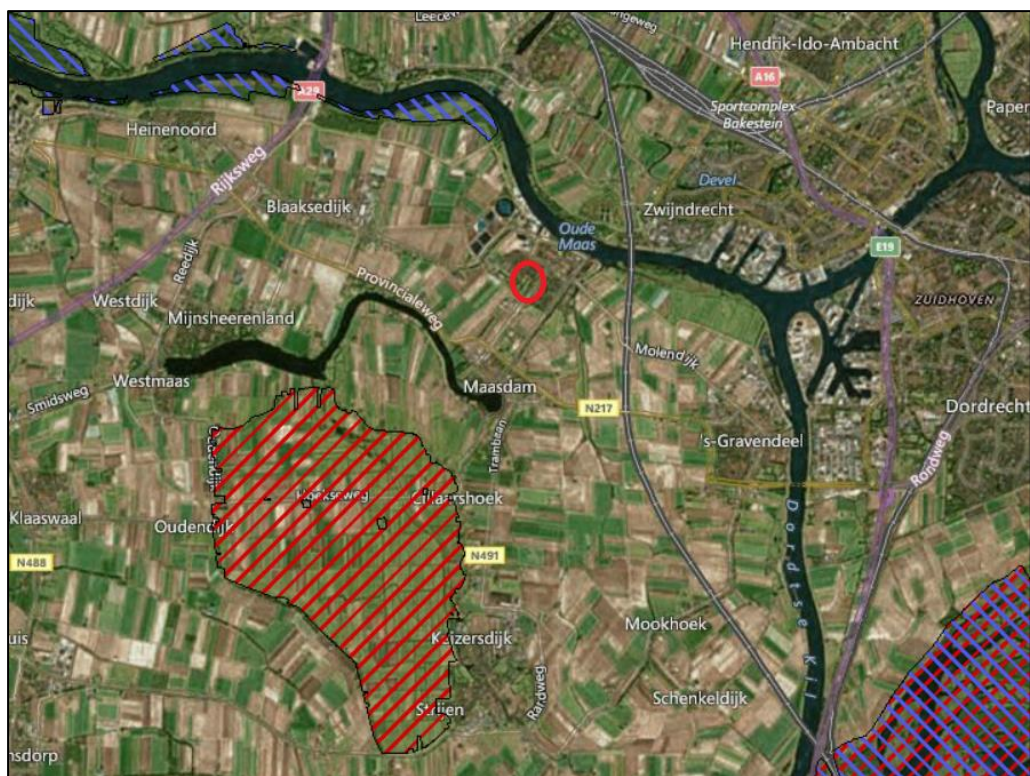
De quick scan flora en fauna is gebaseerd op een biotoopinschatting door een eco-loog van SAB. Bij het opstellen van de quick scan flora en fauna is gebruikgemaakt van de meest recente verspreidingsgegevens van soorten uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF). Voor aanvullende visualisering van deze gegevens wordt gebruikgemaakt van relevante literatuur. Bijlage 1 vermeldt de geraadpleegde bronnen.

Op 23 januari 2015 heeft een ecooloog van SAB het plangebied en de directe omgeving verkend. Doel van deze veldverkenning was om een indruk te krijgen van de habitats ter plaatse en om de geschiktheid voor de verschillende soortgroepen te beoordelen. Het veldbezoek heeft nadrukkelijk niet de status van een volledige veldinventarisatie. Het eenmalige veldbezoek geeft slechts een globaal beeld van aanwezige soorten en habitats op basis van een momentopname.

3.2 Gebiedsbescherming

3.2.1 *Wet natuurbescherming*

Het plangebied ligt niet in een Natura 2000-gebied. De twee dichtstbijzijnde Natura 2000-gebieden zijn Oude Maas en Oudeland van Strijen op een respectievelijke afstand van 2,4 en 2,9 kilometer. Gedurende de bouw en het gebruik van de nieuwe woningen zal lichte verstoring plaatsvinden in de directe omgeving van het plangebied. Echter, deze verstoring zal de Natura 2000-gebieden niet bereiken. Tussen het plangebied en de Natura 2000-gebieden liggen namelijk meerdere reeds versturende elementen. Voorbeelden hiervan zijn de reeds aanwezige bebouwing van de kern van Puttershoek en de provinciale weg N217. Het gebruik van de toekomstige woonwijk kan leiden tot stikstofemissie, wat verstorend kan werken voor stikstofgevoelige habitattypen. Stikstofgevoelige habitattypen liggen op meer dan 10 kilometer van het plangebied, zodat een versturende werking als gevolg van de plannen niet te verwachten is. De instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden zullen met de beoogde plannen niet negatief worden beïnvloed.

Globale ligging van het plangebied (rood omkaderd) ten opzichte van Natura 2000-gebieden.
Bron: Aerialus. Bewerking: SAB.

3.2.2 Natuurnetwerk Nederland

Het plangebied ligt niet binnen Natuurnetwerk Nederland (zie navolgende afbeelding). Het plangebied ligt niet in de EHS en weidevogelgebied, maar er respectievelijk 850 meter en 10 kilometer vandaan. Gezien de afstand, de tussenliggende verstorende van de kern van Puttershoek en de relatief kleine omvang van de ruimtelijke ingreep zijn geen negatieve effecten te verwachten op de EHS en weidevogelgebied.

Globale ligging van het plangebied ten opzichte van EHS, belangrijke natuurverbindingen en weidevogelgebied. Bron: Provincie Zuid-Holland. Bewerking: SAB.

3.3 Soortenbescherming

In het kader van de Wet natuurbescherming moet worden getoetst of ter plaatse van de ruimtelijke ingrepen sprake is of kan zijn van negatieve effecten op beschermde planten en dieren. De beoogde ontwikkelingen kunnen biotoopverlies of verstoring (indirect biotoopverlies) tot gevolg hebben.

3.3.1 Vaatplanten

Volgens de verspreidingsgegevens van de NDFF komen geen beschermde vaatplanten in de omgeving van het plangebied voor. Tijdens het veldbezoek zijn de soorten grote kaardebol, grote brandnetel en smalle weegbree aangetroffen. De grote kaardebol groeit op een voedselrijke basische bodem. De aanwezigheid van de grote brandnetel en smalle weegbree toont aan dat de bodem respectievelijk voedselrijk en droog is. Omdat beschermde vaatplanten op zeer specifieke, voornamelijk voedselarme bodems groeien zijn deze ook niet in het plangebied te verwachten.

3.3.2 Grondgebonden zoogdieren

Volgens verspreidingsgegevens van de NDFF komt in de buurt van het plangebied de strikt beschermde noordse woelmuis voor. Deze soort komt voor in rietlanden, vochtige randzones van meren, langs beken en rivieren en in drassige, extensief gebruikte hooi- en weilanden. In de sloten van het plangebied is een kleine hoeveelheid riet aanwezig. Echter, van een typisch rietland is hier geen sprake. Het plangebied is te veel in cultuur gebracht om een geschikt leefgebied voor de noordse woelmuis te

vormen. Derhalve is aanwezigheid van deze soort in het plangebied niet te verwachten.

3.3.3 Vleermuizen

Volgens verspreidingsgegevens van de NDFF komen meerdere soorten vleermuizen in de buurt van het plangebied voor. Het betreft de soorten gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger en meervleermuis. Alle vleermuissoorten, alsmede hun verblijfplaatsen, essentiële foerageergebieden en vliegroutes zijn strikt beschermd volgens de Wet natuurbescherming.

Vleermuizen zijn globaal op te delen in gebouwbewonende soorten zoals gewone dwergvleermuis en boombewonende soorten als rosse vleermuis en watervleermuis. Daarnaast bestaan soorten die van beide elementen gebruikmaken. Daarbij is ook onderscheid te maken in zomer- en winterverblijfplaatsen van de verschillende soorten. Sommige soorten zoals de gewone dwergvleermuis verblijven het gehele jaar in gebouwen (spouwmuren, achter gevelbetimmeringen, etc.). Andere soorten als de rosse vleermuis verblijven jaarrond in bomen (in holten, holen en achter loshangend schors). De watervleermuis overwintert echter weer in bunkers, grotten en kelders en verblijft in de zomerperiode in boomholten.

Gebouwbewonende vleermuissoorten

Gebouwbewonende vleermuizen hebben hun verblijfplaats achter gevelbetimmering, in spouwmuren, achter dakbeschot en in schoorstenen. Aangezien geen gebouwen in het plangebied aanwezig zijn is de aanwezigheid van verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuissoorten uitgesloten.

Boombewonende vleermuissoorten

Boombewonende soorten worden gevonden in holten en spleten in bomen en achter loshangend schors. Bomen dienen hiervoor een minimale diameter van 30 centimeter te hebben. Zo hebben vleermuizen genoeg ruimte in de boom. Vanaf deze diameter maken spechten ook holen in bomen, waarvan vleermuizen gebruik kunnen maken. Ook moeten de bomen dermate oud zijn, dat holtes door rotting ontstaan. In het plangebied zijn verschillende bomen aanwezig. Deze zijn tijdens het veldbezoek geïnspecteerd op geschikte holtes en loszittend schors. Deze zijn niet aangetroffen. Aanwezigheid van verblijfplaatsen van boombewonende vleermuissoorten is derhalve uit te sluiten.

Essentieel foerageergebied

Alle in Nederland voorkomende vleermuizen leven van insecten. Zij foerageren daarom op plaatsen waar veel insecten aanwezig zijn. Voorbeelden van veel voorkomende foerageergebieden zijn openingen op kruinhoogte tussen bomen, boven water en in de luwte van dijken. Als een dergelijk foerageergebied van zeer groot belang is voor vleermuizen van een bepaalde verblijfplaats, kan gesproken worden van een essentieel foerageergebied. Als een dergelijk foerageergebied verloren zou gaan, zou de voedselvoorziening van deze vleermuizen verdwijnen, waardoor ze de verblijfplaats moeten verlaten. Het verdwijnen van het foerageergebied leidt zo tot het niet meer functioneren van de verblijfplaats. Dergelijk essentieel foerageergebied is strikt beschermd.

Vanwege de aanwezigheid van bomen en struiken het plangebied, vormt het plangebied geschikt foerageergebied voor vleermuizen. Gezien de geringe omvang is echter niet te verwachten dat het plangebied essentieel is als foerageergebied voor vleermuizen. Ook is er in de omgeving van het plangebied voldoende alternatief foerageergebied aanwezig. Een essentieel foerageergebied binnen het plangebied is derhalve uit te sluiten.

Essentiële vliegroutes

Om zich van hun verblijfplaatsen naar hun foerageergebied te verplaatsen wordt door een aantal soorten steeds dezelfde lijnvormige elementen gebruikt. Bijvoorbeeld de gewone dwergvleermuis gebruikt vaak bomenrijen waaraan het zich kan oriënteren. Als een dergelijke route verdwijnt of onderbroken wordt, vervalt deze mogelijkheid om van verblijfplaats naar foerageergebied te komen. Vleermuizen moeten dan een alternatieve route zoeken. Als dit niet mogelijk is en als de vliegroute door veel vleermuizen wordt gebruikt, kan dit een groot negatief effect op de vleermuizenpopulatie in het gebied hebben. Daarom zijn dergelijke vliegroutes strikt beschermd. Binnen het plangebied zijn meerdere bomen aanwezig, maar is geen sprake van een duidelijke doorlopende bomenrij. Aanwezigheid van een essentiële vliegroute is derhalve niet te verwachten.

3.3.4 Vogels

Vogelsoorten met niet jaarrond beschermde nesten

Tijdens het veldbezoek zijn algemene soorten vogels aangetroffen als houtduif, koolmees, kauw, merel, waterhoen en waterral. Om te voorkomen dat tijdens de werkzaamheden en het verwijderen van beplanting eventueel aanwezige nesten van broedende vogels worden beschadigd, adviseren wij u deze werkzaamheden buiten de broedperiode te starten. Als vogels op zoek gaan naar een geschikte broedlocatie en merken dat het plangebied en de directe omgeving te verstorend zijn, zullen ze een andere locatie zoeken. Daarnaast kan ook in de broedperiode gestart worden met de werkzaamheden. Dan dient aantoonbaar te worden vastgesteld door een expert op het gebied van vogels dat geen broedende vogels in het plangebied aanwezig zijn. De broedperiode van vogels loopt globaal van half maart tot half augustus, maar de nesten van vogels die buiten deze periode broeden zijn ook beschermd.

Vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten

Volgens verspreidingsgegevens van de NDFF komt een aantal jaarrond beschermde vogelsoorten in de buurt van het plangebied voor. Het betreft de boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, huismus, kerkuil, ooievaar, ransuil en sperwer. Hieronder wordt in meer detail beschreven of en in welke mate het gebied geschikt kan zijn voor betreffende soorten.

Het plangebied bevat een aantal middelgrote tot grote bomen. Het terrein ligt braak. In een dergelijk gebied zijn geen vogelsoorten te verwachten die een jaarrond beschermd nest hebben. De huismus en gierzwaluw komen in stedelijk gebied voor, maar broeden in gebouwen. Soorten die in bomen broeden zijn over het algemeen schuw en komen derhalve niet in stedelijk gebied voor. Tijdens het veldbezoek was het blad van de bomen. Derhalve konden ze goed geïnspecteerd worden op de aanwezigheid van nesten. Er zijn geen grote nesten waargenomen die van soorten als

buizerd, havik of wespandief kunnen zijn. Aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten van vogels is derhalve uit te sluiten.

3.3.5 Reptielen

Volgens verspreidingsgegevens van de NDFF komen in de buurt van het plangebied geen strikt beschermde reptielen, amfibieën, vissen en overige ongewervelden voor. Reptielen komen voornamelijk voor in overgangsvegetaties van bijvoorbeeld bos naar heide. Enkel de ringslang kan ook in meer bewoond gebied voorkomen, maar is sterk gebonden aan de water met ondiepe en structuurrijke oevers. Deze soort komt echter niet in de buurt van het plangebied voor. Strikt beschermde reptielsoorten zijn derhalve in het plangebied niet te verwachten.

3.3.6 Amfibieën

In het plangebied zijn in en langs het water algemene amfibiesoorten te verwachten. Strikt beschermde amfibiesoorten zijn volgens de verspreidingsgegevens van de NDFF niet in de omgeving van het plangebied aanwezig. Strikt beschermde amfibiesoorten leven voornamelijk op natuurlijke terreinen als heide en hoogveen. Deze zijn in het plangebied niet aanwezig. Een uitzondering is de rugstreeppad. Deze soort leeft op dynamische terreinen, waaronder ook braakliggende bouwterreinen. Het plangebied vormt derhalve geschikt leefgebied voor deze soort. Echter, deze soort komt volgens de NDFF niet voor in de omgeving van het plangebied. Aanwezigheid van strikt beschermde amfibiesoorten is derhalve niet te verwachten.

3.3.7 Vissen

Volgens de verspreidingsgegevens komen er geen vissen voor die strikt beschermd zijn in de Wet natuurbescherming. In het plangebied zijn meerdere (brede) sloten aanwezig. Echter, er zullen geen werkzaamheden uitgevoerd worden aan de watergangen in het plangebied. Een negatief effect op eventueel aanwezige strikt beschermde vissoorten is derhalve niet te verwachten.

3.3.8 Insecten en andere ongewervelden

Volgens de verspreidingsgegevens van de NDFF komen er geen insecten in de omgeving van het plangebied voor die beschermd zijn in de wet natuurbescherming. Beschermde insectensoorten en andere beschermde ongewervelden eisen een zeer specifiek habitat. Deze soorten komen in stabiele habitattypen voor zoals heiden en venen. In het betreffende plangebied is geen sprake van een dergelijke stabiele leefomgeving en de juiste leefomstandigheden voor dergelijke soorten. Beschermde insecten en andere ongewervelden zijn daarom niet te verwachten in het plangebied.

4 Conclusie

Tussen de Eikenlaan, Groeneweg, Maerten Bollesteeg en de Oogstlaan te Puttershoek is men voornemens maximaal 30 nieuwe woningen te bouwen in het kader van de nieuwe wijk 'Wijk van je Leven'.

4.1 Gebiedsbescherming

In het kader van de Wet natuurbescherming en natuurnetwerk Nederland dient er getoetst te worden of de beoogde ontwikkelingen een negatieve invloed hebben op beschermde gebieden.

4.1.1 *Wet natuurbescherming*

Het plangebied ligt niet in een gebied dat in het kader van de Wet natuurbescherming is aangewezen. Het dichtstbijzijnde natura 2000-gebied ligt op 2,4 kilometer afstand van het gebied. Door afstand en tussengelegen verstoring tussen deze gebieden zijn er geen negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen en kernkwaliteiten van deze gebieden te verwachten.

4.1.2 *Natuurnetwerk Nederland*

Het plangebied ligt niet in een gebied behorende tot Natuurnetwerk Nederland of en belangrijk weidevogelgebied. Dergelijke gebieden vormen daarom geen beperkingen voor de beoogde plannen.

4.2 Soortbescherming

Volgens de beschikbare verspreidingsgegevens komen er verschillende beschermde soorten in de omgeving van het plangebied voor. Deze kunnen echter in het plangebied worden uitgesloten omdat mede dankzij het veldbezoek is gebleken dat geschikt habitat voor deze soorten in het plangebied ontbreekt.

5 Advies

De beoogde plannen zijn haalbaar in het kader van de Wet natuurbescherming. Nader onderzoek is niet noodzakelijk. Wel dient te allen tijde rekening worden gehouden met de zorgplicht en broedende vogels.

5.1 Zorgplicht

De zorgplicht is altijd van toepassing. Iedereen moet voldoende zorg in acht nemen voor alle in het wild levende dieren, planten en hun leefomgeving. Dit kan bijvoorbeeld door de werkzaamheden te verrichten buiten kwetsbare periodes (het voortplantings- en winterslaapseizoen). Ook kan er gefaseerd worden gewerkt om dieren de kans te geven om te vluchten.

5.2 Broedende vogels

Om te voorkomen dat tijdens de werkzaamheden en het verwijderen van beplanting eventueel aanwezige nesten van broedende vogels worden beschadigd, adviseren wij u deze werkzaamheden buiten de broedperiode te starten. Als vogels op zoek gaan naar een geschikte broedlocatie en merken dat het plangebied en de directe omgeving te verstorend zijn, zullen ze een andere locatie zoeken. Daarnaast kan ook in de broedperiode gestart worden met de werkzaamheden. Dan dient aantoonbaar te worden vastgesteld door een expert op het gebied van vogels dat geen broedende vogels in het plangebied aanwezig zijn. De broedperiode van vogels loopt globaal van half maart tot half augustus, maar de nesten van vogels die buiten deze periode broeden zijn ook beschermd. Wij adviseren buiten de broedperiode te werken.

5.3 Aanbevelingen

Naast de consequenties die voortkomen uit de Wet natuurbescherming is ook een aantal vrijblijvende aanbevelingen te doen ten aanzien van de inrichting van het besluitgebied, zoals:

- voor vleermuizen zouden open stootvoegen aangebracht kunnen worden in muren, of vleermuiskasten kunnen worden geplaatst in de spouw of tegen de muur op >2,5 meter hoogte in nieuw te realiseren woningen.
- als er zolders of vlieringen worden aangelegd, zouden deze niet helemaal geïsoleerd kunnen worden. Hierdoor worden de zolders mogelijk een geschikt verblijf voor vleermuizen.
- het planten van bomen en struiken voor vogels en vleermuizen verdient aanbeveling. Het beste zijn, ecologisch gezien, inheemse bes- en bloemdragende struiken en planten.
- er kunnen nestpannen of neststenen worden aangebracht ten behoeve van huis- en gierzwaluwen. Deze beschermde soorten verliezen steeds meer nestmogelijkheden.

5.4 Vervolgstappen

Vervolgstappen in het kader van dit onderzoek zijn niet noodzakelijk.

Bijlage 1: Geraadpleegde literatuur

Lenders, A., Marijnissen, C., Felix, R. 1993. Waarnemen en herkennen van Amfibieën en Reptielen in het veld, stichting RAVON, Nijmegen.

Netwerk Groene Bureaus, Gegevensautoriteit Natuur, Zoogdiervereniging. 2013. Vleermuisprotocol 2013.

Ministerie EZLI. 2012. Memorie van toelichting bij Wet natuurbescherming. Kamerstuk.

Ministerie EZ. 2015. Memorie van antwoord bij Wet natuurbescherming. Kamerstuk Eerste Kamer der Staten-Generaal.

Van der Meijden, R. 2005. Heukels' Flora van Nederland, Wolters Noordhoff, Groningen/Houten.

Van Diepenbeek, A. 1999. Veldgids Diersporen, KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Van Uchelen, E. 2006. Praktisch natuurbeheer: amfibieën en reptielen, KNNV Uitgeverij, Utrecht.

www.zuid-holland.nl

www.ndff.nl

www.ravon.nl

www.rijksoverheid.nl

www.stowa.nl

www.synbiosys.alterra.nl

www.telmee.nl

www.vogelbescherming.nl

www.zoogdiervereniging.nl

www.aerius.nl